ISSN 2415-8526

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
The Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State Pedagogical University named after A. S Makarenko

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

PRIRODNIČÌ NAUKI ZBÌRNIK NAUKOVIH PRAĆ	2021	Випуск 18

до 90-річчя заснування природничо-географічного факультету
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С. Макаренка

Видається щорічно

Суми
СумДПУ імені А. С. Макаренка
2021

ISSN 2415-8526

УДК 50(08)
П77

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Prirodničì nauki

Видання засноване у 1998 році

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – Серія КВ № 22342-12242 Р – видане 29.08.2016 р.

Друкується згідно з рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол №5 від 20.12.2021 р.)

П77 Природничі науки : Збірник наукових праць / голов. ред. В. І. Шейко. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. – Випуск 18. – 138 с.

У виданні публікуються статті, які містять результати наукових досліджень з біології, екології, географії та хімії, а також з методики їх навчання та викладання. Для фахівців у галузі природничих наук, працівників державних і громадських природоохоронних закладів, викладачів, учителів та студентів.

The collection publishes articles on the results of scientific research in the field of biology, ecology, geography and chemistry, as well as their teaching methods. For specialists in the field of natural sciences, employees of state and public environmental institutions, teachers and students.

Адреса редколегії: природничо-географічний факультет, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, вул. Роменська 87, м. Суми, 40002, Україна

Address of Editorial Board: Department of Natural Sciences and Geography, Sumy State Pedagogical University named after A. S Makarenko, Romenska Str. 87, Sumy, 40002, Ukraine
Телефон: (0542) 68-59-11
e-mail: prirodnauky@gmail.com, pgf-dekanat@ukr.net

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021

I. БОТАНІКА

УДК 581.9

РОСЛИННІСТЬ ЛОХВИЦЬКОГО АГРОЛІСНИЦТВА ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПОЛТАВСЬКЕ ДЕРЖАВНЕ ЛІСОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО «ПОЛТАВАОБЛАГРОЛІС»

О. В. Дере'янко[1], А. П. Вакал[1,2]

[1] Сумський державний педагогіччий університет імені А. С. Макаренка,
oderevyanko@ukr.net,
[2] anatolianv@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-1386-7944

Дерев'янко О.В., Вакал А.П. Рослинність Лохвицького агролісництва державного підприємства Полтавське державне лісогосподарське підприємство «Полтаваоблагроліс». – Природничі науки. – 2021. – 18: 9–18. https://doi.org/10.5281/zenodo.5736330

Анотація Рослинність Лохвицького агролісництва державного підприємства Полтавське державне лісогосподарське підприємство «Полтаваоблагроліс» представлена угрупованнями лісової, болотної, лучної, чагарникової та водної рослинності. На території агролісництва зустрічається 8 основних деревних порід, із яких найбільші площі займають – *Quercus robur* L., *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Tilia cordata* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Acer platanoides* L. та *Pinus sylvestris* L. На досліджуваній території виявлено 325 видів вищих судинних рослин, які належать до 4 відділів, 55 порядків, 74 родин. 23 види рослин мають природоохоронний статус.

Ключові слова: лісництво, рослинність, вищі судинні рослини, заказник, угруповання. еколого-ценотична приуроченість.

Derevyanko O.V., Vakal A.P. Vegetation of Lokhvytsky agricultural forestry of the state enterprise "Poltava State Forestry Enterprise "Poltavaoblagrolis". – Prirodničì nauki. – 2021. – 18: 9–18. https://doi.org/10.5281/zenodo.5736330

Abstract The vegetation of Lokhvytsky agricultural forestry of the state enterprise Poltava State Forestry Enterprise «Poltavaoblagrolis» is represented by groups of forest, marsh, meadow, shrub and aquatic vegetation. On the territory of agricultural forestry there are 8 main tree species, of which the largest areas are occupied – *Quercus robur* L., *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Tilia cordata* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Acer platanoides* L. та *Pinus sylvestris* L. 325 species of higher vascular plants belonging to 4 departments, 55 orders, 74 families were found in the studied territory. 23 plant species have environmental status.

Keywords: forestry, vegetation, higher vascular plants, reserve, grouping. ecological-cenotic timedness.

Вступ. Ліси України займають 10,4 млн. га, що становить 15,9% загальної площі. Тільки лісам, серед інших природних комплексів, притаманна максимальна властивість стабілізації довкілля, вони розглядаються як один із вирішальних чинників забезпечення життєдіяльності суспільства і як важлива ланка у системі сталого розвитку [7].

Порівняно невеликий відсоток лісистості площі України тільки підкреслює економічний і природоохоронний потенціал лісів для кожного регіону. Залежно від географічного положення, кліматичних, ґрунтово-гідрологічних і орографічних умов сформувалися різні комплекси лісової рослинності. Звідси випливає необхідність її районування, виділення лісів, однорідних за природними і господарськими ознаками. Районування лісів дає можливість вести лісове господарство з урахуванням особливостей лісорослинних умов з метою їх найбільш раціонального використання [7].

Мета дослідження. Одержання наукової інформації про рослинність Лохвицького агролісництва державного підприємства (ДП) «Полтавське державне лісогосподарське підприємство (ПДЛП) «Полтаваоблагроліс», про поширення на даній території видів і угруповань, що підлягають охороні.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалами досліджень даної роботи були вищі судинні рослини, а також рідкісні, малопоширені та зникаючі види рослин, занесені до Червоної книги України [11] та Списку регіонально рідкісних та зникаючих видів рослин у Полтавській області [3], що зустрічаються на території Лохвицького агролісництва ДП ПДЛП «Полтаваоблагроліс»

Оригінальні матеріали зібрано з території дослідження протягом 2019–2021 рр. Під час опису рослинності піддослідної території і виділенні рослинних угруповань використовувалася еколого-фітоценотична класифікація рослинності України [1] із рядом змін і доповнень по окремих типах рослинності, що представлені в опублікованих раніше роботах [12]. Також використовували загальну геоботанічну методику опису території [13].

Своєрідність рослинності даної території привертали увагу ботаніків. Її досліджували Байрак О.М., Стецюк Н. О., Слюсар М. В. [4], , Байрак О. М., Проскурня М. І., Стецюк Н. О. [2], Байрак О. М., Стецюк Н. О. [3], Ольшанський І. [9]. Але попередні дослідження носили фрагментарний характер і не охоплювали всю території агролісництва.

Результати та їх обговорення. Лохвицьке агроліництво входить до складу Державного підприємства «Полтавське державне лісогосподарське

підприємство» і розташоване в північній частині Полтавської області на території Миргородського адміністративного району Лохвицької об'єднаної територіальної громади у басейні річка Сула.

Землі лісового фонду та інші землі Лохвицького агролініцтва ДП «ПДЛП «Полтаваоблагроліс» загальною площею 7729,0 га, передані для ведення лісового господарства, розташовані на території 19 сільських рад та м. Лохвиця Лохвицької територіальної громади Миргородського району Полтавської області. Із 7729,0 га – площа земель лісового фонду становить 7405,1 га, з них вкриті лісовою рослинністю – 7093,9 га.

Територія підприємства розташована в басейні р. Сула. Долини р. Сула і її приток заболочені і вкриті вільховими лісами. Згідно лісорослинному районуванню лісові масиви Лохвицького агролісництва розташовані на території Лівобережно-Дніпровського лісостепового округу.

Згідно з геоботанічним районуванням України територія досліджень відноситься до Лівобережно-Придніпровської підпровінції Східно-Європейської провінції Європейсько-Сибірської лісостепової області, включаючи Прилуцько-Лохвицький і Гадяцько-Миргородський геоботанічний райони Роменсько-Полтавського геоботанічного округа [5].

У лісах, які характерні для території досліджень, зустрічається 8 основних деревних порід, із яких найбільші площі займають дуб звичайний (*Quercus robur* L.), вільха клейка (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.), липа серцелиста (*Tilia cordata* L.), акація біла (*Robinia pseudoacacia* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.) та сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.). Серед насаджень даних порід дерев виявлені зустрічаються різні вікові класи – від 1 (вік 0–10 років) до 9 (80–90 років), і до 12 (до 120 років) – у дуба.

Під час проведення досліджень території Лохвицького агролініцтва ДП ПДЛП «Полтаваоблагроліс» була виявлена така орієнтовна кількість видів рослин (по відділах): Хвощеподібні – 3; Папоротеподібні – 5; Голонасінні – 4; Покритонасінні – 313.

Лісова рослинність Лохвицького агролініцтва представлена здебільшого угрупованнями широколистяних лісів, серед яких переважають угруповання формацій дуба звичайного і вільхи клейкої.

У лісоценотичній структурі агролініцтва переважають угруповання формації дуба звичайного, кленово-дубових та ясеново-дубових лісів. За зайнятими площами серед них переважають свіжі діброви, що зростають в умовах достатнього зволоження ґрунтів. У їх складі переважають угруповання свіжої діброви, зокрема, кленово-дубові ліси ліщинові (*Acareto-Quercetum coryloso* (*avellanae*)).

Кленово-дубові ліси представлені декількома групами асоціацій, серед яких найбільші площі займає кленово-дубово-волосистоосокова асоціація (*Acereto-Quercetum caricosum* (*pilosae*)). Перший ярус утворює дуб звичайний. Поодиноко зростає ясен звичайний. Дуби заввишки 22–24 м, середній

діаметр стовбурів – 30–35 см, їх вік – 70–80 років, бонітет перший. Другий ярус нижчий на 6–8 м, утворений кленом гостролистим. Підлісок (зімкненість 0,2–0,3) утворює ліщина звичайна. Поодиноко трапляється клен татарський (*Acer tataricum* L.), свидина кров'яна (*Swida sanguinea* (L.) Opiz), бруслина європейська (*Evonimus europaea* L.) та бородавчаста (*E. verrucosa* Scop.). Звичайним є підріст клена гостролистого, дуба звичайного. Густий трав'яний покрив утворює осока волосиста (*Carex pilosa* Scop). Постійними компонентами цих ценозів є яглиця звичайна (*Aegopodium padagraria* L.), веснівка дволиста (*Majanthemum bifolium* (L.) F.W. Schmidt), підмаренник запашний (*Galium odoratum* (L.) Scop.), купина багатоквіткова (*Polygonatum multiflorum* (L.) All.), фіалка дивна (*Viola mirabilis* (L.) Bernh.). Рідко зустрічаються копитняк європейський (*Asarum europaeum* L.), барвінок малий (*Vinca minor* L.).

Значні площі у Лохвицького агроліництва займають кленово-дубово-яглицеві ліси (*A.-Q. coryloso-aegopodiosum* (*padagrariae*)). Ця асоціація приурочена до положистих схилів. Перший ярус утворює дуб звичайний заввишки 22–24 м (вік 65–75 років) з домішкою берези повислої. Другий ярус невисокий. Його формують здебільшого 4–6 видів, серед яких переважають липа серце листа та клен гостролистий. Підлісок не густий (зімкненість 0,1–0,2) і у ньому переважає ліщина звичайна (*Corylus avellana* L.), трапляється домішка бруслини бородавчастої. Ярус трав'янистих рослин утворюють яглиця звичайна (20–25%), копитняк європейський (10–15%), розхідник звичайний (*Glechoma hederacea* L.), купина багатоквіткова, зірочник ланцетовидний (*Stellaria holostea* L.), щитник чоловічий *(Driopteris filix-mas* (L.) Schott.).

Кленово-липово-дубові кореневищноосокові ліси займають незначні площі. Приурочені вони до найсухіших екотопів, зустрічаються на міжбалочних височинах і у верхній частині крутих схилів. Деревостан цієї асоціації двохярусний, зімкненість крон 0,3–0,4. У першому ярусі домінує дуб звичайний, у другому – липа серцелиста, поряд з якою трапляються клен гостролистий. У добре розвиненому підліску поширені ліщина звичайна і бруслина бородавчаста. Ярус трав'яних рослин (40–50%) утворюють осока кореневищна (*Carex rhizina* Blytt ex Lindbl.*)*, зірочник ланцетовидний, копитняк європейський, фіалка запашна, купина багатоквіткова.

Середні та нижні ділянки схилів, а також днища балок, іноді займають угрупування ясенево-дубових (*Tilieto-Quercetum*) лісів. У деревостані ясеново-дубово-ліщино-яглецевої асоціації переважають дуб звичайний і ясен звичайний. Як домішка в деревостані трапляється тополя біла. Підлісок утворений переважно ліщиною звичайною. Добре розвинений ярус трав'янистих рослин у якому домінуючу роль виконує яглиця звичайна. Постійними видами є розрив трава звичайна (*Impatiens noli-tangere* L.), купина багатоквіткова, осока волосиста, копитняк європейський, підмаренник запашний.

Друге місце за поширеністю займають ліси формації вільхи клейкої. Вони приурочені до заплав річок заплаві Сула, Артополот, Лохвиця, Сулиця, Деревостан цих лісів одноярусний, здебільшого монодомінантний, утворений вільхою клейкою, зімкненість крон – 0,6–0,7. Вільхи заввишки 17–19 м, середній діаметр стовбурів – 24–29 см, їх вік 65–75 років. Підлісок у даних угрупованнях розвинений слабо, утворений черемхою звичайною (*Padus avium* Mill.), бузиною чорною, смородиною (*Sambucus nigra* L.), ожиною сизою (*Rubus caesius* L.). Іноді стовбури дерев обвиті хмелем звичайним (*Humulus lupulus* L.). Трав'янисті рослини (проективне покриття – 60–70%) представлені різнотрав'ям, у якому найбільш поширеними видами є кропива жабрієлиста (*Urtica galeopsifolia* Wierzb. ex Opiz), сідач конопляний (*Eupatorium cannabinum* L.), кропива дводомна (*Urtica dioica* L.), безщитник жіночий (*Athyrim filix–femina* (L.) Roth.), гадючник оголений (*Filipendula denudata* (J. et C. Presl) Fritsch), розхідник звичайний, хвощ болотний (*Equisetum palustre* L.), осоки дерниста (*Carex cespitosa* L.) та несправжньосмикавцева (*Carex pseudocyperus* L.).

У Лохвицькому агролісництві на значних площах зустрічаються ліси штучного походження де основною дерево утворюючою породою є робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia* L.). Її вік змінюється у залежності від кварталу від 40 до 70 років, висота дерев 13–18 м. Підлісок та підріст слабо виражений і складається із горобини звичайної, робінії псевдоакації, крушини ламкої. Ярус трав'янистих рослин (20–30%) складається із куничника наземного, мітлиці тонкої, пирію повзучого (*Elytrigia repens* (L.) Nevski), віхалки гіллястої (*Anthericum ramosum* L.), чистотілу звичайного (*Chelidonium majus* L.).

У першій половині XX століття на крутих схилах ярів та балок ліси на даній території були вирубані, значних масштабів набула ерозія. Тому у середині XX століття широко запроваджувалися лісомеліоративні заходи, створено протиерозійні насадження із робінії звичайної, берези повислої, дуба звичайного, а у місцях виходу пісків – сосни звичайної.

Соснові бори даної території штучного походження приурочені до першої надзаплавної тераси р. Сула. Тут домінують субори різнотравні з участю в деревостані берези повислої, місцями з осиною. Їх деревостан двохярусний. Перший ярус утворює сосна заввишки 22–24 м, середній діаметр стовбурів 28–33 см, зімкненість крон – 0,25–0,35. Другий ярус нижчий на 3–5 м, утворений дубом звичайним, іноді зустрічається береза повисла. У підліску домінує ліщина звичайна, бузина червона, малина, костяниця. Ярус трав'янистих рослин (25–35%) складається із пирію повзучого, віхалки гіллястої, чистотілу звичайного, собачої кропиви звичайної (*Leonurus cardiaca* L.), місцями – із орляка звичайного (*Pteridium aquilinum* Kuhn.). Місцями зустрічаються куртини суниці лісової (*Fragaria vesca* L.).

На боровій терасі р. Сула, з бідними сухими піщаними ґрунтами, ростуть бори лишайникові (*Pinetum cladinosum*) – сухі бори. Їх складають соснові на-

садження віком 45–50 років. Зімкненість крон складає 0,5–0,6. Підлісок та підріст слабо виражений і складається із горобини звичайної (*Sorbus aucuparia* L.), крушини ламкої. Ярус трав'яних рослин утворюють тонконіг вузьколистий, осока рання (*Carex praecox* Schreb.), щитник чоловічий тощо. Іноді у соснових насадженнях можна зустріти молінію голубу (*Molinia caerulea* (L.) Moench) і цмин пісковий (*Helichrysum arenarium* (L.) Moench.). В антропогенно порушених місцях даних лісів розвивається підлісок із бузини червоної, малини.

На не значних площах у Лохвицькому агролініцтві зустрічаються ліси у яких домінує липа серцелиста. Липа займає перший ярус, висота дерев приблизно 16–18 метр, зімкненість крон близько 70%. Домінантами трав'яно-чагар-ничкового ярусу є яглиця звичайна, розрив-трава дрібноквіткова, стенактис од-норічний (*Stenactis annua* L.), кропива дводомна, зірочник ланцетовидний, осот звичайний (*Sonchus arvensis* L.), пирій повзучий, розхідник звичайний, лопух справжній (*Arctium lappa* L.). Проективне покриття трав'янистих рослин 60–70%.

У заплаві річки Сула та її приток лісова рослинність представлена берегозахисними насадженнями тополь (здебільшого чорної (*Populus nigra* L.)), невеличкими ділянками лісів з переважанням у деревостані осики у центральній частині заплави. Видовий склад трав'яного покриву характеризується наявністю кропиви дводомної, ожини сизої, розхідника звичайного, підмаренника чіпкого, глухої кропиви крапчастої (*Lamium maculatum* L.), конвалії звичайної (*Convallaria majalis* L.).

Значну наукову цінність представляють грабово-дубові ліси, які знаходяться на східній межі свого ареалу і стовбури деяких дубів досягають 120 см у діаметрі (кв. 147, 148, 151).

Для річок Сула та Артополот характерною є розвинена заплава з лучними і болотними угрупованнями, старицями, а також надзаплавними терасами.

Остепнені луки представлені у центральній частині заплави р. Сула і займають підвищені ділянки з дерново-лучними грунтами. У їх травостані домінують костриця валіська (*Festuca valesiaca* Gaudin), тонконіг вузьколистий (*Poa angustifolia* L.), мітлиця виноградникова (*Agrostis vinealis* Schreb.).

Справжні луки формуються в усіх частинах заплави р. Боромля та її приток. До їх складу входять три формації крупнозлакових лук: костриці лучної (*Festuceta pratensis*), лисохвосту лучного (*Alopecureta pratensis*), куничника наземного (*Calamagrostideta epigeios*) та чотирьох формацій дрібнозлакових лук: мітлиці велетенської (*Agrostideta albae*), костриці червоної (*Festuceta rubrae)*, тимофіївки лучної (*Phleeta pratens*is) та тонконогу лучного (*Poeta pratensis*).

Найпоширенішою групою формацій лучної рослинності заплавах р. Сула та її приток є болотисті луки. В усіх частинах заплави представлені угруповання з домінуванням тонконогу болотного (*Poa palustris* L.), у знижен-

нях центральної частини заплави переважно формуються угруповання осоки лисячої (*Carex vulpina* L.), а у центральній та притерасній частинах заплав представлені угруповання лепешняків плаваючого (*Glyceria fluitans* (L.) R.Br.) та велетенського (*G. maxima* (C.Hartm.) Holmberg), бекманії звичайної (*Beckmannia eruciformis* (L.) Host). Переважно в притерасній частині заплави трапляються угруповання осок пухирчастої (*Carex vesicaria* L.) та гострої (*C. acuta* L.), у прирусловій та центральній частинах заплави – очеретянки звичайної (*Phalaroides arundinacea* (L.) Rausch.). Засолені луки займають незначні площі на невеликих плескатих зниженнях центральної та притерасної частин і представлені угрупованнями з домінуванням мітлиці повзучої (*Agrostis stolonifera* L.), бульбокомиша морського (*Bolboschoenus maritimus* (L.) Palla), осоки розсунутої (*Carex distans* L.).

На знижених ділянках рельєфу невеликі за площею болотисті луки зустрічаються не часто і представлені здебільшого угрупованнями формацій осоки гострої, мітлиці повзучої (*Agrostideta stoloniferae* L.). У складі травостою цих угруповань звичайними є види – незабудка болотна (*Myosotis palustris* L.), вовконіг європейський (*Lycopus europaeus* L.), гірчак перечний (*Polygonum hydropiper* L.), нерідко зустрічаються ластовень лікарський (*Vincetoxicum hirundinaria* Medik.), місцями – звіробій звичайний (*Hypericum perforatum* L.).

Торф'янисті луки представлені лише однією формацією щучника дернистого. Ці луки представлені такими асоціаціями: *Deschampsia caespitosa + Carex gracilis, Deschampsia caespitosa + Carex vulgaris*.

Заплава р. Сула та її приток достатньо обводнена, тому тут великі площі займають евтрофні болота, які представлені на досліджуваній території групами формацій лісові та трав'яні болота.

У складі вільхових боліт зустрічаються групи асоціацій вільшняків очеретяних (*Alneta phragmitosa*), теліптерисових (*A. thelipteriase*), осокових (*A. caricosa*). Їх деревостан монодомінантний, одноярусний, представлений вільхою клейкою. Ярус кущів слабко розвинений і представлений крушиною ламкою та смородиною чорною. Домінантами ярусу трав'янистих рослин у залежності від умов обводненості біотопу у різних групах асоціацій є такі види, як очерет звичайний (*Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud.), теліптерис (*Thelypteris palustris* Schott), осоки гостра (*Carex acuta* L.), побережна (*C. riparia* Curt.) тощо. Значно поширеними серед болотного різнотрав'я є паслін солодко-гіркий (*Solanum dulcamara* L.), герань болотна (*Geranium palustre* L.), комиш лісовий (*Scirpus sylvaticus* L.), вовче тіло болотне (*Comarum palustre* L.), щавель прибережний (*Rumex hydr*olapathum Huds.), плакуна верболистого (*Lythrum salic*aria L.) та частухи подорожникової (*Alisma plantago aquatica* L.).

У заплаві річок Сула та Артополот значні площі займають трав'яні болота, що відносяться до підгрупи високотравних боліт. Перший ярус даних угруповань формують комиш лісовий, хвощ болотний, лепешняк великий, осокових

угруповань – осока гостра. Із різнотрав'я поширені гадючник оголений, валеріана болотна (*Valeriana exaltata* MiKan), щавель кінський. Характерними видами другого ярусу є хвощ річковий (*Equisetum fluviatile* L.), зніт болотний (*Epilobium palustre* Schreb.).

Водної рослинності на даній території зустрічається по берегам і руслу річок, що протікають через територію агролісництва. До найбільш розповсюдженої відноситься високотравна повітряноводна рослинність, яка представлена формацією очеретяною (*Phragmiteta australis*), за якою слідують формації рогозу широколистого, лепешняка великого. Із низькотравної повітряноводної рослинності найбільш поширені угруповання формацій стрілолисту стрілолистовидного (*Sagitarieta sagitofoliae* L.), сусака зонтичного (*Butometa umbellati* L.), рідше трапляються угруповання частухи подорожникової .

Серед прикріпленої справжньої водної рослинності з плаваючими листками найбільшого поширення набули угруповання формацій глечиків жовтих. Значно менше представлена формація латаття білого. Вони в основному збереглися по руслу р. Сула. Дані угруповання є типовими для України реліктовими угрупованнями і їх включено до Зеленої книги України [1]. Прикріплену занурену справжню водну рослинність у водоймах заказника представляють угруповання рдесника гребінчастого (*Potameta pectinati* L.), водопериці колосистої (*Myriophylleta sticati* L.), елодеї канадської (*Elodeeta canadensis* L.).

Неприкріплена занурена рослинність зустрічається представлена формаціями кушира темно-зеленого (*Ceratophylleta demersi* L.) та пухирника звичайного (*Urticularieta vulgaris* L.).

Всюди у старицях р. Сула та її приток розповсюджена вільноплаваюча на поверхні води справжня водна рослинність, яка представлена формаціями ряски малої (*Lemneta minor* L.), спіродели багатокореневої (*Spirodelleta polyrhizae* L.) і жабурника звичайного (*Hydrochariteta morsusranae* L.).

На території Лохвицького агролісництва розташовані 5 об'єктів природно-заповідного фонду, а саме – 2 ландшафтних заказника, 2 гідрологічних заказника і 1 ботанічна пам'ятка природи [2].

Лохвицьке агролісництво ДП ПДЛП «Полтаваоблагроліс» є осередком зростання 4 видів рослин занесених до Червоної книги України – косарики тонкі (*Gladiolus tenuis* M.Bieb.), пальчатокорінник м'ясочервоний (*Dactylorhiza incarnata* (L.) Soo), плодоріжка болотна (*Anacamptis palustris* (Jacq.) R.M. Bate-man), сальвінія плаваюча (*Salvinia natans* (L.) All.) [9, 11] і 19 видів, занесених до Списку регіонально рідкісних та зникаючих видів рослин у Полтавській області – барвінок малий (*Vinca minor* L.), бобівник трилистий (*Menyanthes trifoliate* L.), валеріана висока (*Valeriana officinalis* L.), вовче тіло болотне (*Co-ma-rum palustre* L.), вишня пташина (*Prunus avium* L.), зеленчук жовтий (*Galeobdolon umbrosum* Wibel), зубниця бульбиста (*Dentaria bulbifera* L.), зубниця п'ятилиста (*Dentaria quinquefolia* Bieb), кизляк китицевидний (*Lysimachia thyrsiflora* L.), конвалія звичайна (*Convallaria majalis* L.), латаття

біле (*Nymphaea alba* L.), латаття сніжно-біле (*Nymphaea candida* J. Presl), оман високий (*Inula helenium* L.), первоцвіт весняний (*Primula veris* L.), проліска дволиста (*Scilla bifolia* L.), проліска сибірська (*Scilla siberica* Haw.), пухирник звичайний (*Utricularia vulgaris* L.), ряст Маршала (*Corydalis marschalliana* (Pall. ex Willd.) Pers.), чемериця Лобеля (*Veratrum lobelianum* Bernh.) [3, 9].

На території агролісництва виявлено 2 типи природних середовищ, що перебувають під загрозою зникнення, а саме – евгідрофітні угруповання (укорінені плаваючі рослини на мілководдях); прирічкові, заплавні ліси і чагарники помірно-кліматичного поясу (прибережні формації верб; чорновільхові заболочені ліси) [8] і 3 типових для України рослинних угруповання, занесених до Зеленої книги України – формацій глечиків жовтих (*Nuphareta luteae*), латаття білого (*Nymphaeeta albae*) і сальвінії плаваючої (*Salvinieta natantis*) [6].

Висновки. Рослинність Лохвицького агролісництва державного підприємства «Полтавське державне лісогосподарське підприємство «Полтаваоблагроліс» представлена угрупованнями лісової, болотної, лучної, чагарникової та водної рослинності. Лісова рослинність в Лохвицькому агролісництві займає 92%, від загальної площі і представлена здебільшого угрупованнями широколистяних лісів, серед яких переважають угруповання формацій дуба звичайного і вільхи клейкої.

На території агролісництва зустрічається 8 основних деревних порід, із яких найбільші площі займають – *Quercus robur* L., *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Tilia cordata* L., *Robinia pseudoacacia* L., *Acer platanoides* L. та *Pinus sylvestris* L. На досліджуваній території виявлено 325 видів вищих судинних рослин, які належать до 4 відділів, 55 порядків, 74 родин.

На території району досліджень виявлено 23 видів рослин, які потребують особливої охорони, а також 2 типи природних середовищ, що перебувають під загрозою зникнення і 3 типових для України рослинних угруповання, занесених до Зеленої книги України.

Список використаних джерел

1. Афанасьєв Д. Я., Білик Г. І., Брадіс Є. М. Класифікація рослинності Української РСР // *Укр. ботан. журн*. 1956. 13, № 4. С. 63–82.

2. Байрак О. М., Проскурня М. І., Стецюк Н. О. Еталони природи Полтавщини. Розповіді про заповідні території. Полтава: Верстка, 2003. 212 с.

3. Байрак О. М., Стецюк Н. О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. Полтава: Верстка, 2005. 248 с.

4. Байрак О. М., Стецюк Н. О., Слюсар М. В. Комплексні дослідження природних екосистем Лохвицького району Полтавської області з метою створення нових природно-заповідних територій району. Харків, 2003. 52 с.

5. Геоботанічне районування Української РСР. Київ: Наук. думка, 1977. 302 с.

6. Зеленая книга Украинской ССР / Под общ. ред. Ю. Р. Шеляга-Сосонко. Київ : Наук. думка, 1987. 216 с.

7. Лицур І. М. Прогноз зміни стану лісів на період до 2020 року. Харків: УкрНДІЛГА, 2009. С. 266–269.

8. Методичні аспекти впровадження міжнародної програми «Важливі ботанічні території» в Україні / під заг. ред. Т. Л. Андрієнко та В. А. Онищенка. Київ : Арістей, 2008. 43 с.

9. Ольшанський І. Рідкісні види рослин Лохвицького району (Полтавська область, Україна) // *Біологія та екологія*. 2018. 4 (1). С. 34–44.

10. Определитель высших растений Украины. Київ : Наук. думка, 1987. 548 с.

11. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я. П. Дідуха. Київ : Глобалконсалтинг, 2009. 912 с.

12. Шеляг-Сосонко Ю. Р., Дідух Я. П., Дубина Д. В. Продромус рослинності України. Київ : Наук. думка, 1991. 267 с.

13. Шенников А. П. Введение в геоботанику. Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1964. 447 с.